

ΛΑΪΚΑΙ ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ

ΜΙΑ ἔλλειψις αἰσθητῆ εἰς πόλιν πολυάνθρωπον ὅπως εἶναι ἤδη αἱ Ἀθήναι, ἔλλειψις ἄλλως τε πρὸ πολλοῦ αἰσθητῆ ἀφοῦ τὰ ἄσματα ἐκυκλοφόρουν συχνότατα ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς οἰκίας, περισσότερον ἢ τῶρα, ἦτο ἡ ἔλλειψις λαϊκῶν συναυλιῶν. Ἡ μουσικὴ ἀνάπτυξις τοῦ λαοῦ παραμένει, ἀπὸ δεκαετηρίδων ἡ αὐτῇ, ἂν μὴ χειρότερᾳ. Ἄλλοτε ἐτραγουδοῦσαν. Σήμερον οἱ περισσότεροι ὀγκανίζουσιν. Καὶ ἂν τὸ μουσικὸν αἰσθημα ἐλεπτύνθη παρὰ ταῖς ἀνωτέρας τάξεσι, διὰ τὰ κατώτερα λαϊκὰ στρώματα οὐδεμία ἐλήφθη φροντίς ὅπως παρακολουθήσῃ τὴν πρόοδον. Οἱ μουσικοὶ ἀριθμοῦνται εἰς ἑκατοντάδας, τὰ ὠδεῖα ἀσφυκτιοῦν ἀπὸ τὸ μαθητικὸν πλῆθος καὶ ἐν τούτοις ἡ μουσικὴ διαπαιδαγωγῆσι γενικῶς ὑστερεῖ. Τὸ κυριώτερον μέσον μουσικῆς μορφώσεως εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ διοργάνωσις λαϊκῶν συναυλιῶν.

Λέγοντες λαϊκὰς συναυλίας, δὲν ἐννοοῦμεν τὰς συνήθεις σοβαρὰς συναυλίας με ἡλαττωμένας μόνον τιμὰς, ἀλλὰ με προγράμματα προσιτὰ εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν. Σκοπὸς δὲ αὐτῶν νὰ μὴ εἶνε ἀπλὴ τέρψις — μολοντί μουσικὴ θὰ εἴπῃ πρωτίστως τέρψις — ἀλλὰ καὶ μόρφωσις αἰσθητικὴ, διὰ νὰ ἡμπορεῖ καὶ ὁ μὴ πνευματικῶς προηγμένος, νὰ παρακολουθήσῃ ἐκτέλεσιν, νὰ τὴν ἐκνοῇ, νὰ τὴν ἐκτιμήσῃ, νὰ τοῦ ἀρέσῃ.

Πρὸς τοιαύτην κατεύθυνσιν κοινωνικῆς ἀναπτύξεως δὲν ἀπέβλεψεν καμμία ἕως τῶρα σοβαρὰ προσπάθεια. Ἀποπειραὶ ἔγιναν, ἀλλ' ἄνευ βάρους, ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐπιμονῆς. Καὶ ὅμως ἡ ἀνάγκη τῆς λαϊκῆς μουσικῆς μορφώσεως ἔπρεπε νὰ ἦτο μέλημα καὶ τῶν Ὠδῶν καὶ τῶν Καλλιτεχνικῶν Συλλόγων καὶ τοῦ Κράτους.

★

Πρὸ δεκαετίας ὁ ἀλησμόνητος Σπανδωνῆς, ὁ ὁποῖος εἶχε τὰς θαυμασιωτέρας ιδέας ἀλλὰ ἤρκετο νὰ προτρέπῃ μόνον τοὺς ἄλλους καὶ τὰς ἐκτελοῦν, εἶχε προτείνει εἰς τὸν σύλλογον «Τέχνη», εἰς ὃν συνεοργαζόμεθα, ἐν σχέδιον. Νὰ ἐπιστρατευθῶν δόκιμοι καλλιτέχναι — ἔστω καὶ ἂν δὲν ἦσαν καθηγῆται — καὶ νὰ ἀπηρτίζετο μία ὁμὰς, ἡ ὁποία νὰ ἐδίδε λαϊκὰς ἀποκλειστικῶς συναυλίας καθε Κυριακὴν κατὰ συνοικίας, με προγράμματα ἀρχικῶς ἐλληνικῶν μόνον συνθέσεων, καὶ ἀργότερα καὶ ξένων. Ἡ εἴσοδος πεντηκοντάλεπτος, ὡς τύπος δὲ νὰ ὀρισθῶν αἱ αἴθουσαι τῶν σχολείων. Ἡ περιοδεία αὕτη δὲν θὰ ἀπῆται πολλὰ χρήματα — τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μάλιστα, — διότι τὰ προγράμματα θὰ ἦσαν τὰ ἴδια εἰς κάθε συνοικίαν. Προετιμήθη ὁ τρόπος αὐτός, διὰ νὰ κατορθωθῇ

ἐνχερέστερον ἡ συγκέντρωσις λαϊκοῦ κόσμου. Ὅταν τὸ βουνὸ δὲν πηγαίνει εἰς τὸν Μωάμεθ, λογικὸν εἶνε ὁ Μωάμεθ νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸ βουνόν. Μίαν ἐβδομάδα μετὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ σχεδίου, γενομένου δεκτοῦ, ἐκηρύχθη ἡ ἐπιστρατεύσις. Οὔτε σκέψις ἐγένετο πλεόν, διότι ἔκτοτε εἴμεθα σχεδὸν διαρκῶς εἰς ἐμπόλεμον κατὰστασιν ἥτις δὲν εἶνε εὖνους δι' ἔργα ἀπαιτοῦντα εἰρήνην καὶ ἡρεμίαν πνεύματος καὶ ψυχῆς. Σήμερον δὲ οὔτε ὁ Σπανδωνῆς ὑπάρχει, οὔτε ὁ Σύλλογος.

★

Εἰς τὴν ἀνάμνησιν αὐτὴν με ἔφερεν ἡ σύγχρονος ἀναγγελία ἰδρύσεως δύο συναυλισμῶν με τὴν πρωτοβουλίαν νὰ δίδουν λαϊκὰς συναυλίας, ἀλλὰ κατ' ὄνομα μόνον. Τὰ προγράμματα τῶν περιλαμβανόντων ξένους μουσουργοὺς, προσιτοτέρους βέβαια εἰς τὸ αὐτί, ἀλλὰ προορισμένα διὰ τὸ σύνθηρος κοινὴν τῆς κοσμικῆς κινήσεως, τὸ ὅποτον σχεδὸν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶνε τὸ ἴδιον τοῦ παρακολουθεῖ καὶ τὰς μεγάλας συμφωνικὰς συναυλίας. Ποῖον θὰ εἶνε τὸ κέρδος διὰ τὸν λαόν; Συναυλίας ἄλλως τε με τιμὰς 12, 8 καὶ 5 δρ. δὲν εἶνε προωρισμένοι νὰ ἐλκύσουν οὔτε τοὺς ἐπαγγελματίας, οὔτε τοὺς ὑπαλλήλους, οὔτε τοὺς ἐμπόρους, πολὺ ὀλιγώτερον τοὺς ἐργάτας. Δὲν ἀμφισβητεῖ κανεὶς ὅτι καὶ αἱ τοῦ εἴδους αὐτοῦ συναυλίαι ἔχουν λόγον οὔσαι ἐν διαμέσον μετὰξὺ τῶν κλασικῶν συνθέσεων καὶ τῶν λαϊκῶν μελωδιῶν. Ἀλλὰ θὰ ἠθέλαμεν νὰ μὴ παροραθοῦν αἱ μεγάλαι λαϊκαὶ μάζαι, διότι αὗται ἔχουν καὶ τὴν μεγαλειότεραν ἀνάγκην αἰσθητικῆς διαμορφώσεως.

Κυρίως διὰ τῶν λαϊκῶν συναυλιῶν θὰ ἐξυπηρετηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ μουσικὴ παραγωγή, ἡ ὁποία δὲν ἔτυχε μέχρι τοῦδε τῆς προσηκούσης διαδόσεως καὶ ἐνισχύσεως.

Εἶνε σχεδὸν ἄγνωστοι αἱ ἐπὶ ἑλλ. μοτίβων γραμμέναι συνθέσεις τῶν ἑλλ. μουσουργῶν, ὡς ἡ Ἑλλ. Σούιτα τοῦ Λαυράγκα, ἡ Συμφωνία Λεβεντιάς τοῦ Καλομοίρη, ὡς καὶ τὰ δημοτικὰ τραγούδια. Ἀλλὰ καὶ αἱ μελωδαίαι τῆς Ἱταλικῆς μουσικῆς πρὸς ἣν ἔχομεν ἐξοικειωθῆ, ἰδίως τῶν μελοδραμάτων, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετελοῦντο εἰς τὰς λαϊκὰς συναυλίας. Εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑφίστανται ἀκόμη τὰ σαντούρια, νὰ κυριαρχοῦν οἱ πλαγινῶδοι ὄργανοπαίχται, νὰ ὠτοσπαράζουσιν τοὺς θαμῶνας τῶν κέντρων τὰ παιδάκια, ἀγόμενα πρὸς ἐκμετάλλευσιν εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα διὰ νὰ ξεφωνίζουσιν κατὰ τρόπον δίδοντα ὕψιν εἰς τὰς Ἀθήνας Ἀβδήρων; Δὲν εἶναι προτιμότερον νὰ ἀπολαμβάνῃ ὁ πολὺς κόσμος τὸν «Ριγολέττον» ἀπὸ μίαν μικρὰν ὀρχήστραν, ἀντὶ νὰ τὴν ἀκούῃ παρωδουμένην ἀπὸ τὴν ρομβίαν;

Εἰς τὴν λαϊκὴν αὐτὴν μουσικὴν κίνησιν ἡδύναντο νὰ συμβάλῃ καὶ ἡ στρατιωτικὴ μουσική, παικνίζουσα καὶ αὐτὴ εἰς συνοικιακοὺς χώρους. Ἰσως ἀντιπαρῇ ὅτι αὐτὴ μὲν παικνίζει εἰς τὰς πλατείας, ὑπάρχουν δὲ καὶ δύο κοινότητες εἰς δύο κέντρα, εἰς τὸ «Πανελληνιον» καὶ τὸ «Πάνθεον». Περιττὸν νὰ λεχθῇ ὅτι αἱ ἐκτελέσεις αἱ ὁποῖαι γίνονται εἰς πλατείας μὲ τὸν θόρυβον, τοὺς χεζοὺς καὶ εἰς

ὄραν ἀκατάλληλον, ἢ εἰς ζυθοπωλεῖα εἰς τὸ πνιγρὸν καὶ φαγοποτικὸν περιβάλλον, δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν πρὸς τὴν μουσικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ. Ἐπίσης ἡ «Ἀθηναϊκὴ Μανδολινάτα» θὰ ἡδύναντο καὶ αὐτὴ νὰ συμβάλῃ διὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν Λαϊκῶν συναυλιῶν.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ

Εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ καλλίτερα καὶ περισσότερον διαδεδομένα ἰταλικά περιοδικὰ «Τὰ Βιβλία τῆς ἡμέρας», ὁ γνωστὸς φιλέλλην καθηγητὴς Ἀουρέλιο Παλμιέρι ἀφιερώνει μακρὸν ἄρθρον περὶ τῶν «Ποιητικῶν νεοελληνικῶν ἀνθολογιῶν» ἐξ ἀφορμῆς τῆς τελευταίας ἐκδόσεως τῶν ἑξῆς τριῶν ἀνθολογιῶν 1) «Ἑλληνικὰ ποιήματα κατὰλληλα δι' ἀπαγγελίαν», ὑπὸ Θεῶνης Δρακοπούλου, 2) «Νεοελληνικὴ ἀνθολογία» ὑπὸ Σιδέρη καὶ 3) «Ἀνθολογία τῶν νέων ποιητῶν μας» ὑπὸ τοῦ «Πολιτισμοῦ».

Ὁ Ἰταλὸς Ἑλληνιστὴς παραπονεῖται διότι δὲν ὑπάρχει μιὰ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας καὶ προσπαθεῖ μόνος του, ἀπὸ τὰ σποραδικῶς ἀναγνωσκόμενα βιβλία νὰ σχηματίσῃ μιάν ἰδέαν καὶ νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς Ἰταλοὺς τὰ καλλίτερα πνευματικὰ νεοελληνικὰ ἔργα.

Ὁ κ. Παλμιέρι ὁμιλεῖ μὲ ἐνθουσιασμόν διὰ τοὺς νεαροὺς συγχρόνους Ἑλλήνας ποιητὰς καὶ ἀναφέρει τὰ ὀνόματα τοῦ Μάρκου Αὐγέρη, Νίκου Καρβούνη, Γερασίμου Σπαταλά, Τέλλου Ἀγρα, Γιάννη Στογιάννη, Εἰρήνης Δενδρινοῦ, Φώτου Γιοφύλλη, Ν.Πετμεζᾶ, Ἰωσήφ Ραφτοπούλου καὶ μεταφράζει τὸ «Ὁ Κύριος ἔρχεται» τοῦ Γ. Δούρα καὶ τὴν «Νοσταλγίαν» τοῦ Α. Βλάχου.

Ὁ αὐτὸς καθηγητὴς εἰς ἄλλο περιοδικόν, τὴν «Κουλτούρα», δημοσιεύει ἄρθρον περὶ τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐν τραγικὸν νεοελληνικὸν ποίημα» καὶ μεταφράζει ἀπὸ τὸν «Λάμpron» ὁλόκληρον τὸ τραγούδι «Τὰ δύο ἀδέρφια», καὶ τὰ ἀποσπάσματα «Ἡ ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς» καὶ «Ἡ Δέσις τῆς Μαρίας», ἀνάγρφων καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ «Λάμπρου» τὸν ὁποῖον παραβάλλει μὲ τὸ «Ἐγλημα καὶ Τιμωρία» τοῦ Δοστογιέφσκη.

Ἐν τέλει ὁ κ. Παλμιέρι εἰς τὸ περιοδικόν «Ἀνατολικὴ Εὐρώπη» ἀφιερώνει ἑπτὰ πυκνοτυπωμένας σελίδας εἰς τὴν «Νεοελληνικὴν φιλολογίαν ἐν Ἰταλίᾳ» καὶ κάμνει εὐρύτατον λόγον διὰ τὸ ἔργον τοῦ καθηγητοῦ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Νεαπόλεως κ. Φραγκίσκου Ντὲ Σιμόνε Μπρούβερ.

Εἰς ὀλίγους ἴσως θὰ εἶνε γνωστὸν ἐν Ἑλλάδι ὅτι ὁ καθηγητὴς Ντὲ Σιμόνε Μπρούβερ, εἶνε ὁ μεγαλύτερος προπαγανδιστὴς τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας ἐν Ἰταλίᾳ. Τὰ σχετικὰ ἔργα του ἀνέρχονται εἰς δεκάδας τόμων. Ἐχει γράψῃ ἱστορίαν τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας, μεταφράσεις ποιημάτων καὶ διηγημάτων καὶ δραμάτων καὶ κωμωδιῶν καὶ ἔχει συγγράφῃ καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διηγήματα καὶ ποιήματα. Ἐσχάτως ἐξέδωκε καὶ μιάν Γραμματικὴν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης ἢ ὁποῖα θεωρεῖται τελειότερα εἰς τὸ

εἶδός τῆς καὶ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον ἐφόδιον διὰ τὴν ἐκβολὴν ἐκμάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς.

Μεταξὺ τῶν μεταφράσεών του ἀναφέρομεν τὴν «Ἐκλογὴν Συζύγου» κωμωδίαν τοῦ Δ. Παπαρηγοπούλου, τὴν «Γαλάτειαν» τοῦ Βασιλειάδου, ποιήματα τοῦ Ζαλοκώστα, τὸν «Δουκᾶν Δάραν» καὶ ἄλλα διηγήματα τοῦ Βικέλα, τοὺς «Κρήτας μου» τοῦ Δαμιβέργη, ποιήματα τοῦ Στεφάνου Μαρτζώκη, τὰς «Ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας» τοῦ Λέροντος Μελά, τὸν Ἑθνικὸν Ὕμνον τοῦ Σολωμοῦ.

Ὁ καθηγητὴς Ντὲ Σιμόνε Μπρούβερ ὑπῆρξεν ὁ μέγας προπαγανδιστὴς τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἐν Ἰταλίᾳ. Κατὰ τὸ 1910 ἐξέδωκεν ἰδιαίτερον φυλλάδιον ὑπὲρ τῆς συνάψεως Ἰταλοελληνικῆς φιλίας. Ὑπερησπίσθη τὰ Ἑλληνικὰ δίκαια κατὰ τῆς μουσουλμανικῆς βαρβαρότητος μὲ τὰ βιβλία του «Τὸ αἶσχος τῆς Εὐρώπης, οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν ὀθωμανικὸν ζυγόν». «Ἡ Μεγάλῃ Ἀτιμία κατὰ τῆς Κρήτης.» Ἡ Ἠπειρος χώρα Ἑλληνική», «Ἡ Δύναμις τοῦ Ἑλληνισμοῦ» κτλ. Ἐκτὸς τούτων ἔγραψε καὶ πολλὰ φυλλάδια ἕνα ντίον τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Ἀλβανῶν.

Ὁ Φρ. Ντὲ Σιμόνε Μπρούβερ παραβάλλεται ἐν Ἰταλίᾳ μὲ τὸν Λεγκράν καὶ τὸν Περνό, οἱ ὁποῖοι ἐγνωρίσαν ἐν Γαλλίᾳ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Ὁ κ. Παλμιέρι ἀναλίσκει σχεδὸν ὅλα του τὰ ἔργα καὶ καταλήγει προτείνων ὅπως εἰς τὰ ἰταλικά Πανεπιστήμια καθιερωθῇ ἐπισήμως ἡ διδασκαλία τῆς νεωτέρως Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ὠθοῦν λόγοι πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ πολιτικῆς.

Εἶναι γνωστὰ αἱ προσπάθειαι τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Παβίας κ. Ἐκτώρου Ρομανιόλι, ὁ ὁποῖος διὰ τῶν θανμασίων μεταφράσεων του τοῦ Πινδάρου, τοῦ Ἀριστοφάνους, τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Εὐριπίδου καὶ τῶν παραστάσεών του εἰς τὰς Συρρακούσας τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν δραμάτων καὶ εἰδύλλιων τοῦ Θεοκρίτου ἐγνωρίσεν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν πνεῦμα.

Πλὴν τούτου. Ὑπάρχει ἐν Ρώμῃ καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Νικόλαος Φέστα, ὁ ὁποῖος μαζὺ μὲ τὴν σύζυγόν του κ. Χίλδα Μοντέζι ἔχει μεταφράσει τοὺς ἀρχαίους τραγικοὺς, τὸν Ὅμηρον καὶ πλείστα βυζαντινὰ συγγράμματα. Ὁ κ. Φέστα εἶνε ἕνας ἀπὸ τοὺς βαθυτέρους Ἑλληνιστὰς, παγκοσμίως φήμη, καὶ ἀγαπᾷ τὴν Ἑλλάδα ὅσον ὀλίγοι. Εἶνε μέλος τοῦ «Ἰνστιτούτου ὑπὲρ τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης» καὶ ἐργάζεται τὰ μέγιστα ὅπως γνωρίσῃ τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα εἰς τοὺς Ἰταλοὺς.